

Göteborgs Universitet

Statsvetenskapliga Institutionen

Ett rasifierat Göteborg?

En studie om etniska hierarkier på Göteborgs bostadsmarknad

Kandidatuppsats i statsvetenskap

Vårterminen 2010

Clara Engstrand

Handledare: Carl Dahlström

Antal ord: 7782

Abstract

Gothenburg is one of the most segregated cities in Sweden when it comes to where people of different origins live. The purpose of the essay is to investigate if the differences are as widespread when it comes to *how* people live. The theory to be tested is racialization, which Irene Molina approaches in her thesis from 1997. The theory claims that people's lives and thereby housing situation, are controlled by socially constructed conceptions about "race". Molina means that an ethnic hierarchy exists on the housing market in the Swedish city Uppsala, where people of "visible minorities" are the ones with the most segregated settlement patterns. The hierarchy consists of different steps which are designed after how close to Sweden you originally come from; the further away, the further down on the hierarchy. The racialization theory is being tested on the housing situation of inhabitants of four districts in Gothenburg, using statistical analyses which are based on a survey carried out by the SOM institute at the University of Gothenburg. The questions at issue which the essay aims to answer are "*Do people's origins have an affect on the housing situation?*" and "*Is there an ethnic hierarchy at the housing market in Gothenburg?*" The essay also tests the most common explanations to residential segregation to be found in present research. Those explanations are income, level of education and residential time in Sweden and are tested as well as the different origins; Nordic, European and Non-European. The results show that under the control of income and time of residence, people's origin have no effect on their housing situation.

Keywords: *Etnisk boendesegregation, rasifiering, Irene Molina, etniska hierarkier, boendesituation, Storstads-SOM 2003, Göteborg.*

Innehållsförteckning

1. Inledning	5
1.1 Syfte & problemformulering	6
2. Teoretiska utgångspunkter och tidigare forskning	6
2.1 Forskningens dominerande förklaringar	7
2.1.1 Inkomst	7
2.1.2 Utbildning	8
2.1.3 Ny på bostadsmarknaden	8
2.1.4 Kunskap om bostadsmarknaden	9
2.1.5 Vistelsetid	9
2.1.6 "Det egna valet"	10
2.1.7 Rasifiering av staden	11
2.1.7.1 Rasifiering i praktiken	12
2.2 Boendesituation	13
3. Metod	14
3.1 Material.....	15
3.2 Operationaliseringar	15
4. Resultat	17
4.1 Ursprung	17
4.2 Inkomst	20
4.3 Utbildning	21
4.4 Vistelsetid	22
4.5 Test av samtliga variabler.....	23
5. Slutsats	24
Referenser	27

Bilaga: Enkätfrågor från Storstads -SOM 2003

Tabellförteckning

Tabell 4.1. Bivariat regressionsanalys som visar hur stor effekt ursprung har på boendesituation som helhet, boendeform, upplåtelseform och trångboddhet	18
Tabell 4.2. Bivariat regressionsanalys som visar hur stor effekt inkomst har på boendesituation som helhet, boendeform, upplåtelseform och trångboddhet	20
Tabell 4.3. Bivariat regressionsanalys som visar hur stor effekt utbildning har på boendesituation som helhet, boendeform, upplåtelseform och trångboddhet	21
Tabell 4.4. Bivariat regressionsanalys som visar hur stor effekt vistelsetid i Sverige har på boendesituation som helhet, boendeform, upplåtelseform och trångboddhet	22
Tabell 4.5. Multivariat regressionsanalys som visar vilken effekt samtliga variabler har på boendesituation som helhet, boendeform, upplåtelseform och trångboddhet	23

1. Inledning

I takt med ökad invandring har Sverige gått från att vara ett befolkningsmässigt etniskt homogent land till ett heterogent land. Den invandrade delen av befolkningen har inte bara vuxit, den har också blivit mer varierad (Magnusson 2008:9). Denna förändring av befolkningens sammansättning, som har lett till ett mångkulturellt samhälle, speglas dock inte på bostadsmarknaden, utan har istället resulterat i stora klyftor och skillnader i boendet mellan grupper med olika ursprung. Då tidigare forskning kring boende har fokuserat på *var* människor bor geografiskt i en stad, är inriktningen i denna studie att undersöka *hur* människor bor, då skillnader i boendestandard påverkar livsmönster och levnadsvillkor. Uppsatsens inriktning har inte fått speciellt stort utrymme i forskningen trots att ämnet speglar även de klyftor som fortfarande existerar i det svenska samhället och är en viktig del av det segregerade samhälle som Sverige är.

Göteborg är en av Sveriges mest segregerade städer och präglas av en uppdelning av människor som bor åtskilda, separerade och koncentrerade till olika delar av staden (Boverket 2007:34, Stockholms Fria 2007). Segregation behöver nödvändigtvis inte bara handla om geografisk åtskillnad, utan kan även handla om andra typer av åtskillnad, exempelvis de skillnader som finns i hur människor bor. Ett flertal forskare har fastställt att människor med utländsk härkomst är starkt överrepresenterade i hyresrätter (Molina 1997:37 och Magnusson 2008:17). Dessutom visar statistik att utlandsfödda hyresgäster, särskilt de som är födda i utomeuropeiska länder, är avsevärt underrepresenterade inom den privata hyresmarknaden trots att de är påtagligt överrepresenterade på hyresmarknaden som helhet (Magnusson 2008:68). Som en fortsättning på existerande forskning avser denna uppsats att testa påståendet om överrepresentation i hyresrätter bland personer med utländsk härkomst och även granska andra boendefaktorer så som boendeform och trångboddhet. Dessutom inkluderas i denna studie dimensioner som tidigare forskning förbisett. En stor brist med den forskning som bedrivs kring området är nämligen synen på invandrade personer som en homogen grupp. Trots att gruppen av invandrade personer i Sverige består av människor med skilda ursprung, språk och kulturer, behandlas de som en enhetligt, homogen grupp med en gemensam identitet. Detta tar sig i uttryck genom ständiga jämförelser mellan ”svenskar” och ”invandrare” alternativt ”invandrarhushåll” och ”svenska hushåll”, trots att möjligheter och boendesituationer kan skilja sig åt mellan olika grupper med utländsk bakgrund. Kategoriseringarna är bristfälliga och för enkla då de inte tar hänsyn till andra faktorer som

kan påverka situationen, exempelvis var i världen man kommer ifrån. I denna studie behandlas därför inte de invandrade i Göteborg som en invandrargrupp som jämförs med svenskfödda, utan flera grupper med olika ursprung jämförs. Studien fokuserar på att testa en teori som inte fått mycket utrymme i svensk forskning fram till 1997 då Irene Molina, forskare i kulturgeografi vid Uppsala Universitet, skrev sin avhandling *Stadens Rasifiering* där hon testar rasifieringsteorin på Uppsalas bostadsmarknad.

1.1 Syfte & problemformulering

Uppsatsen avser att undersöka om människors ursprung påverkar boendesituation, till vilken omfattning det har betydelse var ifrån världen du härstammar från och utifrån resultat av studerad statistik, avgöra om det existerar en etnisk hierarki på Göteborgs bostadsmarknad. Med etnisk hierarki menas i detta fall en rangordning efter varifrån i världen man kommer; en trappa bestående av olika grupper med olika ursprung. Utöver att undersöka om det finns en etnisk hierarki och hur den i så fall är utformad, syftar även uppsatsen till att presentera möjliga förklaringar varför situationen ser ut som den gör. Dessa förklaringar baseras på tidigare forskning och teorier om boendesegregation. Resultatet av studien kan åskådliggöra och spegla barriärer och diskriminerande faktorer som utövas gentemot grupper av befolkningen. Om det visar sig att det existerar en etnisk hierarki i Göteborg kan studien fungera som ett användbart fall av hur etnisk segregation kan ta sig i uttryck och fungera. Som ett verktyg i analysen kommer rasifieringsteorin att användas och att testas. Denna teori beskrivs mer utförligt senare i uppsatsen. Två frågeställningar står i centrum för studien:

Påverkar människors ursprung hur deras boendesituation ser ut?

Existerar den en etnisk hierarki på Göteborgs bostadsmarknad?

2. Teoretiska utgångspunkter och tidigare forskning

Som nämns ovan avser denna uppsats att undersöka skillnader i *boendesituation*; hur människor bor i fråga om typ av bostad, upplåtelseform och utrymme. Stor del av den forskning som bedrivs kring skillnader i boende och ojämlika boendeförhållanden har i hög grad fokuserat på *boendesegregation*. Med segregation avses att grupper i samhället bor geografiskt och socialt åtskilda och begreppet inrymmer också de processer och den dynamik som upprätthåller avskildheten (Magnusson 2008:16). Boendesegregationsforskning har således gått ut på att undersöka var i staden människor bor och varför människor med

utländsk bakgrund är koncentrerade till vissa bostadsområden. Detta skiljer sig något från typen av boendesituation denna uppsats kommer att diskutera, men eftersom forskning kring boendesegregation (var i staden människor bor) är mer utbredd än den kring boendesituation (hur människor bor) kommer förklaringar inom boendesegregationsforskningen att användas i denna studie.

Upplåtelsen av bostäder i Sverige sker huvudsakligen i form av kategorierna äganderätt, bostadsrätt och hyresrätt. Dessa tre kategorier visar även en relativt tydligt rumslig separation och personer med utländsk bakgrund koncentreras till de så kallade miljonprogramområdena där hyresrätter är den dominerande upplåtelseformen. Eftersom staden är utformad på ett sådant sätt går det därför att dra paralleller mellan boendesituation och boendesegregation och den etniska boendesegregationen kan av den orsaken till viss del förklaras av skillnader i fråga om boendeform. (Boverket 2007:34)

2.1 Forskningens dominerande förklaringar

Det som ska förklaras med boendesegregationsforskningens förklaringar är vad som leder till att människor bor som de gör och varför det finns skillnader i hur olika grupper bor. Fem dominerande förklaringar kan urskiljas till fenomenet etnisk boendesegregation, som används för att förklara hur segregation uppkommer och varför den existerar. Förklaringarna fungerar att använda då var i staden du bor påverkar din boendesituation. Dessa förklaringar kan delas in i *inkomst*, *ny på bostadsmarknaden*, *vistelsetid*, *utbildning* och *kunskap om bostadsmarknaden*. Mot dessa fem förklaringar kan man ställa en sjätte, nämligen förklaringen som kan kallas *stadens rasifiering*. Testet av denna teori kommer att vara i fokus i studien och kommer att användas för att avgöra om det existerar en etnisk hierarki, och i så fall till vilken utsträckning, på Göteborgs bostadsmarknad.

2.1.1 Inkomst

Den mest utbredda och populära förklaringen som används i bostadsforskning är den som fokuserar på *inkomst*. En vedertagen uppfattning är att det endast är skillnader i inkomst som leder till skillnader i boendesituation. Forskare som använder sig av denna förklaring menar att, som en naturlig och ofrånkomlig process, så bosätter sig människor med låga inkomster i bostäder med låga hyror, vilket påverkar den generella boendesituationen. Att dessa bostäder ofta ligger i invandrantäta "miljonprogramområden", i utkanten av staden, är inget som

diskuteras mer ingående. Att det ofta är personer med utländsk härkomst som står för de lägsta lönerna i samhället förklaras med att de har sämre kunskaper i svenska språket, saknar referenser från svenska arbetsgivare och att utländska utbildningar inte betraktas likvärdiga med svenska. Dessa förklaringar kan dock bara användas för personer som nyligen har flyttat till Sverige och inte för den som invandrat som barn, eller är född i Sverige med invandrade föräldrar (Andersson & Fransson 2008:94, Nordström Skans & Åslund 2009:79–80).

2.1.2 Utbildning

En annan förklaring till boendesegregation som går att hitta i forskning är den som sätter *utbildning* i fokus. Denna huvudtyp går ut på att förklara att invandrade personer ofta har en lägre utbildning än den infödda befolkningen och att det är detta som leder till ojämlika bostadsförhållanden. Denna förklaring anser att låg utbildning resulterar i en sämre boendesituation. Forskarna menar att nyckeln till minskad segregation i boendet ligger i att försöka utjämna skillnader på arbetsmarknaden (Nordström Skans & Åslund 2009:12). Ett stort problem för invandrade är att de ofta har utbildat sig i sina hemländer men kan inte tillgodoräkna sig utbildningen i Sverige.

2.1.3 Ny på bostadsmarknaden

Den tredje förklaringen är den som handlar om att vara *ny på bostadsmarknaden*. Forskare menar i denna förklaring att personer som invandrar till Sverige är helt nya och oetablerade på den svenska bostadsmarknaden, något de delar med exempelvis ungdomar som flyttar hemifrån. De har då sämre valmöjligheter eftersom de ofta saknar både kapital och köpoäng (för att få en bra lägenhet) och bosätter sig då oftast i en hyresrätt i ett förortsområde. Även detta leder till att man endast har tillgång till bostäder av sämre standard jämfört med personer som tillhör majoritetsbefolkningen. Bristen på etablering i form av köpoäng, kapital och kontakter leder till en utsatthet och begränsning när det gäller valmöjligheter av bostad. Man blir då tilldelad stadens mest oattraktiva bostäder. Att man är ny på bostadsmarknaden kan också betyda att man inte är bekant med den generella standard som svenska bostäder förväntas ha. Detta kan resultera i att man godtar lägenheter som ingen annan vill ha på grund av bristfällig standard eller liknande (Magnusson 2008: 20).

2.1.4 Kunskap om bostadsmarknaden

En fjärde förklaring är den som belyser *kunskap om bostadsmarknaden*, som menar att anledningen till varför det existerar skillnader mellan olika etniska grupper på bostadsmarknaden är dåliga kunskaper om hur bostadsmarknaden fungerar. Forskare menar att invandrade personer, framför allt nyanlända, har begränsade kunskaper vad gäller bostadsmarknadens möjligheter och villkor. Detta leder till enstaka möjligheter vad gäller val av bostad och bostadsområde. Detta kan som tidigare exempel möjligtvis leda till att man ”nöjer” sig med bostäder med låg standard och endast har resurser till att bosätta sig i billiga hyresrätter. Dessutom kan det finnas bristfälliga kunskaper om vilka rättigheter man har som hyresgäst exempelvis när det gäller renovering och service av bostaden. Även detta ökar riskerna för att bostaden inte lever upp till en viss generell standard som man egentligen, men utan vetskap, har rätt till som hyresgäst (Andersson & Fransson 2008: 94, Nordström Skans & Åslund 2009:72).

2.1.5 Vistelsetid

Den femte förklaringen, som även går att integrera med de föregående förklaringarna *ny på bostadsmarknaden* och *kunskap om bostadsmarknaden*, är den om *vistelsetid*. Forskare förklarar att det är hur länge en person har bott i Sverige som påverkar boendesituationen och menar att ju längre tid invandrade har vistats i Sverige, desto mer kommer deras bosättningsmönster att likna den inhemska befolkningens. Enligt denna förklaring skulle alltså antal år som du har bott i Sverige vara det som avgör dina boendeförhållanden. Detta på grund av att en person som kommer till Sverige för första gången ofta saknar ekonomiska resurser, kontakter och information om sättet på vilket bostadsförsörjningen fungerar, alltså likt det som beskrivs i ovanstående förklaringar. Detta skapar ett beroendeförhållande mellan personen och de institutioner och personer som introducerar henne eller honom den första tiden i landet. Vanligen accepterar individerna det första bostadserbjudandet de får och invandrades boendekarriärer brukar således börja med en lägenhet i något av miljonprogramområdena, de enda bostadsområden där omflyttningen är stor nog att ständigt skapa lediga lägenheter. Dock förbättras din boendesituation med tiden och ju längre du har bott i Sverige desto närmre kommer du ett ”svenskt bosättningsmönster” (Molina 1997: 96, 103).

2.1.6 "Det egna valet"

Något som nästan alltid kommer på tal när man pratar om var nyanlända invandrare väljer att bosätta sig (och i förlängningen då även hur de bor), är åberopandet av "invandrarernas egna val", alltså att människor med samma ursprung väljer att bosätta sig i områden där landsmän bor. Forskare som Khakee (1990), Andersson-Brolin (1984) och Walldén (1985) lyfts fram av Molina och de menar att en av de främsta förklaringarna till de invandrades avvikande bosättningsmönster jämfört med infödda svenskar, är behovet att bo nära landsmän (Molina 1997: 20). Trots brist på forskningsresultat har denna föreställning i stort sett stått oemotsagd. Molina var den första att granska denna föreställning som bygger på att förklara diskriminerande mekanismer med hjälp av kulturella faktorer. Hon är kritisk till synsättet och menar att det bygger på en objektifiering av den invandrade befolkningen. I stället använder hon ett perspektiv som försöker fånga de bakomliggande faktorer som genererar institutionellt segregande mekanismer (Molina 1997:14).

Föreställningen att invandrade strävar efter att bo nära varandra som ett sätt att bevara sin kultur, breder ut sig i utredningar, massmediala debatter och även i vardagsspråket. Indirekt målas därmed invandrade familjer från "främmande kulturer" ut till att vara skyldiga att skapa segregation (Molina i Magnusson 2008: 72, 143). Om man betraktar den etniska boendesegregationen som ett resultat av invandrade personers egna val innebär det att personer med utländsk bakgrund, antas vilja bo nära andra personer med utländsk bakgrund, oavsett vad dessa har för bakgrund eftersom ett dussintals olika härkomster samlas i bostadsområden med hög andel invånare med utländsk bakgrund. Vidare innebär detta i så fall att invandrade personer skulle ha byggt en egen "invandraridentitet", inte som exempelvis iranier eller somalier, utan som "invandrare". Molina menar att den invandrade befolkningen i Sverige inte är en sammanhållen grupp och att det inte finns någon gemensam invandraridentitet eller invandrararklaver. Att tro att Sverige består av två kulturer, en för den inhemska befolkningen och en för den invandrade befolkningen menar Molina är felaktigt och en förnekelse av att invandring förändrar den kulturella verkligheten i ett samhälle (Molina 1997:22).

Ett annat argument som tas upp av Nordström Skans och Åslund (2009:12) är att invandrade vill bo nära sina släktingar och vänner, vilket Molina menar säkert stämmer för de flesta människor, oavsett om de är födda i Sverige eller ej. Dock menar hon att resonemanget är irrelevant i sammanhanget. För att kunna tala om "egna val" bör man ta i beaktande vad

hushållet i själva verket har för några valmöjligheter. Om ett aktivt bostadsval förekommer, sker det under extremt begränsade förutsättningar; valet kan exempelvis stå emellan två olika miljonprogramområden, alternativt olika lägenheter i samma område (Magnusson 2008: 79). Ett stort problem med påståenden som dessa är att de leder felriktad uppmärksamhet på det kulturella arvets betydelse; de segregerade människorna blir orsaken till segregation (Molina 1997: 19- 20). Indirekt målas därmed invandrade familjer från ”främmande kulturer” ut till att vara skyldiga att skapa segregation. Senare studier nyanserar denna bild och visar att när det gäller just bostadsval har invandrade inte haft mycket att välja på. Eftersom Sverigefödda hushålls inkomster genomsnittligt är mycket högre än framförallt hushåll med ursprung utanför Europa, är valmöjligheterna på bostadsmarknaden större för de Sverigefödda. Därför kan också de svenska hushållens fria val leda till etnisk boendesegregation. Molina menar att när en betydande andel av de invandrade är beroende av ekonomiskt stöd och generellt sett har mycket låga inkomster, är det inte trovärdigt att hävda att stora grupper av dem gör ett fritt val på bostadsmarknaden. Deras bostadspreferenser skiljer sig inte från andra invånare i samhället. Om de hade kunnat välja fritt, skulle deras val förmodligen i stort sett se likadana ut som för infödda svenskar. (Molina i Magnusson 2008: 72, 143)

2.1.7 Rasifiering av staden

Förklaringen som denna studie sätter i fokus att testa tillsammans med de andra förklaringarna, är teorin om stadens rasifiering, som Irene Molina presenterar i sin avhandling *Stadens Rasifiering*. I avhandlingen undersökte Molina segregationsmönster i Uppsala under nittioalet och kom fram till att det förekommer etniska bosättningsmönster. Hennes undersökning visade också att invandrade med ursprung utanför Europa har ett mer koncentrerat bosättningsmönster än personer med bakgrund i Europa och Norden. Denna process kan förklaras genom rasifiering, ett begrepp som Molina använder för att betona den etniska delningen av staden. Processen är delvis ett resultat av ekonomiska resurser, eller snarare brist på resurser, men beror framför allt på den stigmatisering och diskriminering mot invandrade och synliga minoriteter som genomsyrar hela samhället och leder till en rumslig åtskillnad mellan hushåll vars medlemmar har olika fysiska utseenden och nationella bakgrunder (Molina 1997:26).

En arena där rasismens ingrodda mekanismer blir tydliga är på bostadsmarknaden och detta gör att man kan prata om *rasifiering av staden*. När teorin tillämpas på staden handlar det om de processer som styr individer, grupper och institutioner på bostadsmarknaden, att tänka,

handla och även diskriminera utifrån en idé om ”ras” på så sätt att bostadsmarknaden delas upp rumsligt utifrån föreställda rasskillnader och rastillhörigheter. Utgångspunkten för rasifieringsterminologin och teorin om rasifiering är att ”raser” endast är sociala konstruktioner som uppkommer som ett resultat av organisationer, marknader och institutioner som styr relationerna av produktion, distribution och konsumtion. Detta leder till en process som innebär att vissa etniska grupper (främst utomeuropeiska) står för de mest tydliga segregerade mönstren bland alla grupper med utländsk bakgrund. Molina menar att ett viktigt budskap i rasifieringsterminologin är att en rasifierad verklighet inte bara ”blir” till av sig själv, utan är ett resultat av en uppsättning olika diskriminerande mekanismer med olika samhällsliga verkningsområden. Rasifiering är en process som bygger på att ett aktivt eller passivt val görs, därav ändelsen ”iering” som indikerar att det är en pågående process, men kan upphöra om insatser görs (Molina 1997a: 57- 62, Molina 2005b: 96).

En ofta påpekad kritik mot användningen av rasifieringsterminologin är att den skulle bidra till att cementera biologiska rasföreställningar. Dock menar Molina att utgångspunkten för rasifieringsterminologin och teorierna om rasifiering är att ”raser” som vetenskapen länge visat, endast är sociala konstruktioner. Det finns inga fenotypiska eller genetiska skillnader mellan människor som kan förklara kulturella skillnader (Molina 1997:56–57).

Rasifieringsteorin har dock bara testats på fallet Uppsala och behöver testas i andra kontexter för att se om den är generellt giltig. Att testa den i en annorlunda kontext görs genom att undersöka boendesituation och även i en annan stad, i detta fall Göteborg. Göteborg väljs som undersökningsobjekt eftersom staden präglas av en tydlig rumslig segregation av de olika upplåtelseformerna, med en koncentration av personer med utländsk bakgrund i stadsdelarna i nordost (framförallt Hjällbo, Hammarkullen, Gårdsten och Bergsjön) (Diskrimineringsombudsmannen 2008:31). Göteborg kan därför ses som ett idealiskt fall att testa rasifieringsteorin på och givet situationen bör teorin få utfall.

2.1.7.1 Rasifiering i praktiken

I praktiken innebär rasifiering av staden att personer som tillhör de föreställda ”raser” som är långt ifrån den inhemska befolkningen, diskrimineras på grund av dessa rasföreställningar. Detta leder till att människor som tillhör synliga minoriteter och är mest utseendemässigt olika infödda svenskar, är de som har den mest avvikande boendesituationen jämfört med majoritetsbefolkningen. De som ser minst traditionellt svenska ut diskrimineras och hamnar

därför i de mest ogynnsamma boendesituationerna. De personer med utseende och namn som är mest olika ett "svenskt" utseende och namn och därför en synlig minoritet, hamnar därmed också längst ner på hierarkin. Ju mindre utländsk och mer svensk man ser ut och vara, desto högre upp på hierarkin befinner man sig. I Molinas avhandling kom hon fram till att minoriteters positioner inte bara som grupp skiljer sig från majoritetsbefolkningen (personer med svensk bakgrund) utan att det finns betydande skillnader mellan personer med ursprung i olika delar av världen och att det således existerar en etnisk hierarki på Uppsalas bostadsmarknad. Denna hierarki antyder att föreställningar om människors fysiologiska drag eller etniska bakgrund – rasföreställningar - i hög grad styr människors positioner på bostadsmarknaden. Den mekanism som leder till ojämlika bostadsförhållanden är människors ursprung, och hur nära eller långt ifrån detta är från inhemska svenskar. Denna diskriminering kan både vara medveten och omedveten, men styrs i båda fall av föreställningar att de med ett utländsk utseende bör bo på ett speciellt sätt eller i ett visst område (Molina 2005:11–12). Trots den nya diskrimineringslagen som förbättrat förutsättningarna för anmälaren av ett diskrimineringsärende, är det svårt att bevisa att diskriminering har förekommit. Det är särskilt svårt i fall som rör boendet eftersom det många gånger handlar om de strukturella problem som Molina lyfter fram (Boverket 2007:48).

Det bör noteras att ingen av dessa förklaringar beskrivs som den enda eller unika förklaringen till de missgynnade positioner som personer födda i utlandet har på bostadsmarknaden, men de får utrymme i aktuell forskning och används som den huvudsakliga förklaringen tillsammans med andra betydelsefulla faktorer. Samtliga förklaringar kommer att testas statistisk i uppsatsen för att undersöka om det finns ett samband mellan dem och boendesituation.

2.2 Boendesituation

För att undersöka boendesituation, som är undersökningens beroende variabel (det som påverkas) används tre indikatorer som gemensamt beskriver en generell boendesituation. De indikatorer som utgör boendesituation är; vilken typ av boende man har, dvs. om man bor i lägenhet, villa eller radhus; upplåtelseform, dvs. om man hyr eller äger sin bostad, samt trångboddhet; hur många personer i genomsnitt som bor i varje rum. De tre komponenterna används för att de ger en konkret bild av boendesituationen och är de mest grundläggande elementen som utgör dagens boende. Möjligheter att testa boendesituation har även påverkat

beslutet att använda dessa tre komponenter och detaljer kring hur de operationaliseras finns att studera under rubriken *operationaliseringar*.

3. Metod

Uppsatsen bygger på kvantitativ data som är insamlad av SOM-institutet vid Göteborgs Universitet bland delar av Göteborgs invånare. SOM-undersökningen som används är ett effektivt sätt att ta reda på svarspersonens ursprung och boendesituation. Anledningen till att en kvantitativ metod används är ökade möjligheter att generalisera eftersom en stor mängd människor svarar. Uppsatsens empiriska avsnitt baseras på undersökningen Storstads-SOM, som genomfördes år 2003. Undersökningen var en postenkät som skickades ut till fyra stadsdelar i Göteborg; Bergsjön, Gårdsten, Norra Biskopsgården och Hjällbo. Enkäten besvarades av 2945 personer och bestod av totalt 67 frågor.

En ofta påpekad kritik till kvantitativ enkätundersökningar är att frågorna som ställs kan vara ledande och ett talesätt är att "som man frågar får man svar". Frågorna från undersökningen som har valts att användas i denna studie är dock raka och tydliga frågor som bör vara lätta att svara på även om svarspersonen har bristfälliga kunskaper i svenska språket eller om de fått hjälp att svara på enkäten. Även svarsalternativen är tydliga och är utformade så att man bara ska kunna lämna ett svar. En stor fördel med de frågor som används i analysen är att de inte är påståenden som svarspersonen ombeds ta ställning till, utan är rena faktafrågor som berör vilket typ av boende man har och annan bakgrundinformation.

Om syftet med studien skulle ha varit något annorlunda, exempelvis att undersöka hur olika invandrargrupper själva upplever sin boendesituation, skulle en kvalitativ metod bestående av samtalsintervjuer ha varit mer passande. När det gäller faktauppgifter kring boendet är dock en kvantitativ undersökning som denna en mer passande metod.

Anledningen till varför Göteborg undersöks är först och främst uttalanden om att Göteborg skulle vara en av Europas mest segregerade städer. Dessutom har inga undersökningar som liknar Storstads-SOM gjorts i andra städer. Om analysen hade gjorts annorlunda skulle alternativet vara att undersöka alla som bor i en svensk storstad med hjälp av en riksomfattande SOM-undersökning, men detta skulle innebära att man inte vet vilken av Sveriges storstäder som svarspersonerna bor i.

3.1 Material

Det finns flera anledningar till varför Storstads-SOM används i uppsatsen. För det första skickades den ut till stadsdelar med ett högt antal invandrade invånare vilket underlättar möjligheterna att nå ut till så många ”ursprungsgrupper” som möjligt. De flesta SOM-undersökningar (och liknande undersökningar) har ofta ett lågt antal svarspersoner med utländskt ursprung men Storstads-SOM har i stället en hög andel. Därtill ställs en fråga i enkäten som behandlar ursprung vilket är en central del i denna studie. Även frågor som berör boendesituation ställs, vilket betyder att information om svarspersonernas ursprung och boendesituation fångas upp i samma enkät. Dessutom är Storstads-SOM en av få SOM-undersökningar som genomförts endast i Göteborg, vilket är idealiskt då Göteborg är den stad som uppsatsen avser uttala sig om. I enkäten ingår även frågor där man ombeds uppge inkomst, utbildning och vistelsetid, vilka alla används som förklaringar till boendesegregation. Att denna information framgår i enkäten är en stor fördel eftersom de då kan användas som kontrollvariabler i den empiriska analysen. Speciellt är frågan om vistelsetid mycket ovanlig i enkätundersökningar och det är en stor fördel att den ställs i Storstads-SOM.

En enkät som genomförts av just SOM-institutet används på grund av SOM-institutets långa erfarenhet av oberoende undersökningar. Då institutet har genomfört undersökningar sedan 1986, finns det goda förutsättningar för att undersökningen innehåller korrekt information och ett begränsat antal systematiska och osystematiska fel. Detta kan man dock aldrig ta för givet, men att genomföra en liknande undersökning på egen hand är högst orimligt inom tidsramen för uppsatsen och SOM-institutet är då en mycket användbar och etablerad källa.

3.2 Operationaliseringar

Det första teoretiska begreppet att operationalisera är ursprung och eftersom rasifieringsteorin bygger på sociala konstruktioner och idéer om "ras", behövs en operationalisering av socialt konstruerade "raser". I enkäten ställs en fråga där svarspersonen ombeds att uppge var i världen han/hon huvudsakligen är uppvuxen samt var varje förälder är uppvuxen någonstans. De som anger att de har en förälder som är uppvuxen utanför Sverige tilldelas den förälderns ursprung eftersom rasifieringsteorin bygger på fysiologiska drag och utseendemässig avvikelse jämfört med majoritetsbefolkningen. Detta sätt att avgöra en persons ursprung används eftersom det ofta "räcker" att ha *en* utländsk förälder för att ha ett "icke-svenskt

utseende" och bli behandlad som "invandrare" trots att man är född och uppvuxen i Sverige och kanske ens aldrig besökt sin förälders hemland.

I början av arbetsprocessen fanns en önskan att uttala sig om människor med ursprung i olika länder. För att göra detta behövdes statistik baserad på ursprungsland men detta var omöjligt att få tillgång till. Den statistik som skulle kunna vara användbar är sekretessbelagd och ej tillgänglig för studenter. Därmed fick en avgränsning göras och uppsatsen fick istället utgå från den statistik som fanns tillgänglig på området. Enkätundersökningen (Storstads-SOM) använde sig av fyra indelningar av ursprung; Sverige, Norden, Europa och utanför Europa. Denna indelning var så nära grundvisionen som möjligt och valdes därför att användas. De frågor som operationaliserar begreppet boendesituation i undersökningen utgörs av frågor som konkret beskriver boendesituation och som bäst kan mäta det teoretiska begreppet med empiriska indikatorer. Enkätfrågorna som valts berör boendetyper, upplåtelseform och grad av trångboddhet. Frågorna från SOM-undersökningen finns uppställda i bilagan.

De huvudsakliga förklaringarna inom boendeforskning som presenteras tidigare i uppsatsen kommer att fungera som kontrollvariabler i den empiriska analysen. Dessa är hushållets totala inkomst, utbildning och ursprung och ingår för att testa om de har någon effekt på boendesituation, som forskare hävdar. Förklaringarna *ny på bostadsmarknaden, kunskap om bostadsmarknaden och vistelsetid* testas genom en indikator som uppger hur många år man har bott i Sverige. För att ta reda på hur många år svarspersonen har bott i Sverige, ombeds han/hon att uppge vilket år man kom till Sverige om man inte är uppvuxen i landet.

Förklaringen inkomst operationaliseras genom en fråga i enkäten där svarspersonen ombeds uppge den sammanlagda årsinkomsten för samtliga personer i hushållet före skatt. Det teoretiska begreppet utbildning, som också framställs som en huvudsaklig förklaring till skillnader i boende, operationaliseras genom en enkätfråga om genomgången skolform. Forskarna vid SOM-institutet som har gjort undersökningen har delat in svarsalternativen i tre olika utbildningsnivåer där alternativ ett och två är låg utbildning, tre är medelhög utbildning och fyra och fem är hög utbildning.

4. Resultat

Den statistiska analysen görs i statistikprogrammet SPSS och består av fyra bivariata - och en multivariat regressionanalys och presenteras i tabellerna nedan. Analyserna görs för att besvara uppsatsens frågeställningar ”Påverkar människors ursprung hur deras boendesituation ser ut?” och ”Existerar den en etnisk hierarki på Göteborgs bostadsmarknad?”. För att besvara frågeställningarna kommer ursprung, tillsammans med övriga förklaringsmodeller, att testas för att undersöka vilket stöd som finns för varje förklaring. Avslutningsvis ställs samtliga förklaringsmodeller mot varandra för att se vilken eller vilka förklaringar som får starkast stöd när det gäller effekten på boendesituation. I samtliga analyser används ett index för boendesituation som är en sammanslagning av boendeform (om man bor i lägenhet eller villa/radhus), upplåtelseform (om man äger eller hyr bostaden), samt trångboddhet. Även trångboddhet är ett index som är uträknat efter antal personer i genomsnitt per rum i en bostad och skapad av enkätfrågor som berör detta. De specifika frågorna från Storstads-SOM som analyserna bygger på finns uppställda i bilagan.

I analyserna har varje faktor inom boendesituation ett värde. När det gäller boendeform har lägenhet ett lägre värde än villa och att hyra ett lägre värde än att äga bostaden. Det samma gäller för trångboddhet, desto färre personer i genomsnitt som bor i varje rum, desto högre värde tilldelas man. Trångboddhet har delats in i två kategorier, den lägre kategorin för två personer per rum i genomsnitt och den övre kategorin för mindre än två personer per rum i genomsnitt. Med andra ord, en person som äger en villa/radhus och bor i en bostad där det i genomsnitt bor max två personer per rum, tilldelas det högsta värdet på skalan. Eftersom varje modell kan ha värdet ett eller två, blir det lägsta högsta värdet i boendesituation tre, och det högsta sex.

I de bivariata analyserna (Tabell 4.1–4.4) testas de tre komponenterna, som utgör boendesituation, enskilt. Detta görs för att synliggöra inom vilket område av boendesituation som står för de största skillnaderna och vad som kan påverka den totala boendesituationen. I regressionsanalysen testas endast den totala boendesituationen eftersom det är den totala boendesituationen som uppsatsen avser att uttala sig om. Syftet med uppsatsen är att besvara frågeställningarna och då är de tre komponenterna som enskilda enheter otillräckliga.

4.1 Ursprung

Den första analysen testar om rasifieringsteorin gäller för Göteborgs bostadsmarknad och visar vilken påverkan ditt ursprung har för de fyra olika modellerna som utgör boendeförhållande. Ju mer negativt värde varje ursprung har, desto större negativ effekt har ditt ursprung för din boendesituation. Värdet för varje ursprung är i jämförelse medelvärdet för personer med svenskt ursprung och effekterna som presenteras står för om en person går från att ha ett svenskt ursprung till någon av de andra grupperna.

4.1 Bivariat regressionsanalys som visar hur stor effekt ursprung har på boendesituation som helhet, boendeform, upplåtelseform och trångboddhet. Ostandardiserade b-koefficienter, standardfel inom parentes.

	Modell 1. Total boendesituation	Modell 2. Boendeform	Modell 3. Upplåtelseform	Modell 4. Trångboddhet
Nordiskt ursprung	-0,111 (0,074)	-0,059* (0,026)	-0,046 (0,027)	-0,009 (0,015)
Europeiskt ursprung	-0,501*** (0,053)	-0,0159*** (0,019)	-0,179*** (0,020)	-0,027** (0,010)
Utomeuropeiskt ursprung	-0,615*** (0,046)	-0,198*** (0,016)	-0,218*** (0,017)	-0,027** (0,009)
Intercept	4,757*** (0,034)	1,258*** (0,012)	1,293*** (0,013)	1,994*** (0,007)
N	1586	2539	2545	1626
R2 (justerat)	0,115	0,060	0,067	0,005

*** = $p < .001$ ** = $p < .01$ * $p < .05$. Källa: Storstads-SOM 2003.

Kommentar: N anger antal svarspersoner. Referensgruppen, i detta fall personer med svenskt ursprung, är det som de andra variablerna jämförs med. R2-värdet anger regressionens förklaringskraft, dvs. hur mycket av variationen i de olika modellerna som kan förklaras av ursprung.

Tabellen visar att när de olika ursprungsgrupperna jämförs med värden för personer med svenskt ursprung, finns det skillnader mellan var i från världen man kommer. I modell 1 (total boendesituation) har utomeuropeiskt ursprung det lägsta värdet (-0,615) vilket betyder att om man hypotetiskt ”går” från att ha svenskt ursprung till ett utomeuropeiskt ursprung, har detta en negativ effekt på din boendesituation med 0,615, alltså cirka ett halv steg på skalan. Därefter kommer europeiskt ursprung med ett värde på -0,501, vilket innebär att även ett europeiskt ursprung har en negativ påverkan på boendesituation. Även nordiskt värde har ett negativt värde i modell 1 (-0,111) men eftersom värdet inte är signifikant kan man inte uttala sig om denna grupp.

Den modell som visar största skillnader mellan de olika ursprungerna är modell 2, boendeform. Där har utomeuropeiskt ursprung ett negativt värde på -0,198 och europeiskt ursprung ett värde på -0,0159, vilket är en relativt svag negativ effekt. I denna modell har den nordiska gruppen ett signifikant resultat och ett värde på -0,059, vilket betyder att även ett nordiskt ursprung kan ha en negativ effekt när det gäller boendeform, dock ett svagt sådant. Av detta kan slutsatsen dras att det är när det gäller boendeform som de starkaste skillnaderna mellan olika ursprungsgrupper finns, där utomeuropeiskt ursprung står för de mest negativa värdena, därefter europeiska ursprung och sedan nordiskt ursprung. Inom boendeformssfären (modell 2) existerar det således en viss etnisk hierarki i Göteborg och således stämmer även rasifieringsteorin.

Även i modell 3 som behandlar upplåtelseform finns det skillnader mellan de olika ursprungsgrupperna, de är dock inte lika starka som i modell 1 och 2. Här har utomeuropeiskt ursprung ett värde på -0,218 och europeiskt ursprung ett värde på -0,179. Tendenserna är därmed liknande, utomeuropeiskt ursprung står för de mest negativa värdena och de med europeiskt ursprung befinner sig en bit därefter. Som i modell 1 har även nordiskt ursprung ett negativt värde i modell 3 (-0,046), men eftersom värdet inte är signifikant kan man inte heller lägga någon vikt i resultatet.

Den modell som uppvisar minst skillnader mellan de olika grupperna är modell 4 som står för trångboddhet. Här har europeiskt- och utomeuropeiskt ursprung exakt samma värde (-0,027) och även här är resultatet för nordiskt ursprung icke-signifikant. När man tittar på trångboddhet som ensam faktor verkar det inte ha någon större betydelse i vilken del av världen du har ditt ursprung.

Denna bivariata analys uppnår förväntat resultat och utifrån analysen är det korrekt att påstå att människors ursprung påverkar deras boendesituation. Som rasifieringsteorin påpekar, så står ursprung som är (geografiskt) längst ifrån svenskt ursprung för de mest negativa effekterna och dessa minskar ju "närmare" ett svenskt ursprung man kommer. Således kan man även dra slutsatsen av denna analys att när det gäller människors totala boendesituation i Göteborg, så existerar det en etnisk hierarki, där utomeuropeiskt ursprung står längst ner, därefter europeiskt ursprung och högst upp, strax under svenskt ursprung, befinner sig människor med nordiskt ursprung.

4.2 Inkomst

I nästa tabell presenteras effekten av inkomst efter samma modell som föregående tabell. Ju högre värde inkomst har för de olika modellerna, desto större påverkan har din inkomst för dina boendeförhållanden.

Tabell 4.2. Bivariat regressionsanalys som visar hur stor effekt inkomst har på boendesituation som helhet, boendeform, upplåtelseform och trångboddhet. Ostandardiserade b-koefficienter, standardfel inom parentes.

	Modell 1. Total boendesituation	Modell 2. Boendeform	Modell 3. Upplåtelseform	Modell 4. Trångboddhet
Inkomst	0,200*** (0,012)	0,089*** (0,004)	0,092*** (0,005)	-0,005* (0,002)
Intercept	3,780*** (0,043)	0,897*** (0,014)	0,913*** (0,015)	1,994*** (0,008)
N	1396	2220	2230	1434
R2 (justerat)	0,166	0,163	0,153	0,002

*** = $p < .001$ ** = $p < .01$ * $p < .05$. Källa: Storstads-SOM 2003.

Kommentar: N anger antal svarspersoner. R2-värdet anger regressionens förklaringskraft, dvs. hur mycket av variationen i de olika modellerna som kan förklaras av inkomst.

I modell 1 visar tabellen (inte oväntat) att inkomst har en positiv effekt på din boendesituation (0,200). Ju högre inkomst man har, desto högre värden får man i analysen och desto bättre total boendesituation har man. Denna analys baseras på de svarsalternativ som finns i frågan gällande inkomst i Storstads-SOM vilket betyder att ett steg upp i inkomstskalan, ger en positiv effekt med 0,200 i modell 1. Svarsalternativen i enkäten är indelade per hundra tusen vilket betyder att värdena i samtliga modeller står för skillnader i boendesituation för varje ytterligare hundra tusen om året som din familj har i inkomst. Frågan angående inkomst samt svarsalternativ finns i bilagan.

I modell 2 (boendeform) och 3 (upplåtelseform) har även inkomst en positiv effekt (0,089 respektive 0,092). Skillnader i effekt är inte stor mellan de två modellerna men värdet för inkomst i modell 3 som indikerar upplåtelseform, är något starkare. Detta kan förklaras med att det krävs en viss nivå av inkomst för att ha möjlighet att köpa en bostad.

I modell 4 för trångboddhet har inkomst ett negativt värde (-0,005) vilket betyder att personer med högre inkomster bor något mer trångbott än de med lägre inkomst vilket är mycket förvånande. Effekten är dock väldigt liten med vad detta kan bero på är svårt att säga.

4.3 Utbildning

I nästa tabell presenteras effekten av utbildning efter samma modell som föregående tabell. Ju högre värde utbildning har för de olika modellerna, desto större effekt har din utbildningsgrad på dina boendeförhållanden.

Tabell 4.3 Bivariat regressionsanalys för utbildning. Beroende variabler: Boendesituation, boendeform, upplåtelseform och trångboddhet. Östandardiserade b-koefficienter, standardfel inom parentes.

	Modell 1. Total boendesituation	Modell 2. Boendeform	Modell 3. Upplåtelseform	Modell 4. Trångboddhet
Utbildning	0,009 (0,005)	0,003 (0,009)	0,015 (0,009)	0,009 (0,005)
Intercept	1,957*** (0,11)	1,131*** (0,018)	1,132*** (0,019)	1,957*** (0,011)
N	1629	2667	2687	1676
R2 (justerat)	0,001	0,000	0,001	0,001

*** = $p < .001$ ** = $p < .01$ * = $p < .05$. Källa: Storstads-SOM 2003.

Kommentar: N anger antal svarspersoner. R2-värdet anger regressionens förklaringskraft, dvs. hur mycket av variationen i de olika modellerna som kan förklaras av utbildning.

Likt föregående tabell betyder effekten som utbildning visar vilken skillnad ett steg upp till nästa utbildningsgrad har för respektive modell. Då tabellen visar värden som är icke-signifikanta i samtliga modeller verkar det inte som hur hög eller låg utbildning svarspersonerna har påverkar hur de bor. Utbildning har således inte någon effekt på varken total boendesituation eller de tre faktorerna som utgör boendesituation. Detta kan förklaras med att många invandrade personer har en hög utbildning men har yrken de är överkvalificerade för som i sin tur innebär låg inkomst vilket styr boendesituationen.

4.4 Vistelsetid

I nästa tabell undersöks hur vistelsetid påverkar boendesituationen för invandrade i Göteborg. Eftersom en lång vistelsetid i Sverige ofta framställs som en nyckel till integration och ett likartat bosättningsmönster som svenskar, kan man förvänta sig att vistelsetid ska ha en starkt positiv effekt på boendesituation. I tabellen står effekten av vistelsetid för varje år som man har bott i Sverige.

Tabell 4.4 Bivariat regressionsanalys som visar hur stor effekt ökad vistelsetid har på boendesituation som helhet, boendeform, upplåtelseform och trångboddhet. Ostandardiserade b-koefficienter, standardfel inom parentes

	Modell 1. Total boendesituation	Modell 2. Boendeform	Modell 3. Upplåtelseform	Modell 4. Trångboddhet
Vistelsetid	0,015*** (0,002)	0,005*** (0,001)	0,006*** (0,001)	0,000 (0,000)
Intercept	3,974*** (0,033)	1,001*** (0,011)	1,010*** (0,012)	1,971*** (0,009)
N	961	1607	1618	988
R2 (justerat)	0,065	0,038	0,04	0,000

*** = $p < .001$ ** = $p < .01$ * $p < .05$. Källa: Storstads-SOM 2003.

Kommentar: N anger antal svarspersoner. R2-värdet anger regressionens förklaringskraft, dvs. hur mycket av variationen i de olika modellerna som kan förklaras av vistelsetid.

Analysen visar att vistelsetiden i Sverige till viss del påverkar hur man bor, förutom när det gäller trångboddhet som ensam beroende variabel (modell 4). Dock är resultatet för trångboddhet icke-signifikant, vilket gör att man inte kan uttala sig om trångboddhet i detta fall. När de gäller de andra modellerna, total boendesituation, boendeform och upplåtelseform, har vistelsetid en positiv effekt i samtliga modeller (0,015 för modell 1, 0,005 för modell 2 och 0,006 för modell 3). Detta betyder att ju längre man har bott i Sverige, desto högre värde har man och därmed "bättre" boendesituation. Vistelsetiden är uppdelad per år vilket innebär att för varje år som man bor i Sverige, förbättras den totala boendesituationen med 0,015. Dock är effekten inte lika stor som man kan vänta sig. Att en lång vistelsetid i Sverige förbättrar boendesituationen kan förklaras med förbättrade språkkunskaper som leder till större möjligheter att förbättra sin ekonomi som i sin tur leder till en förbättrad boendesituation. Man blir då av med det beroendeförhållande till myndigheter som oftast präglar den första tiden i Sverige.

4.5 Test av samtliga variabler

För att undersöka om effekterna av ursprung i den bivariata analysen är signifikanta under kontroll för de andra variablerna görs en multivariat regressionsanalys. Tabellen visar hur de olika förklaringsmodellerna, ursprung, inkomst, utbildning och vistelsetid i Sverige, under kontroll för varandra, påverkar svarspersonernas totala boendesituation.

Innan den multivariata analysen genomförs så görs ett test av korrelationseffekter för att kontrollera att det inte existerar någon multikollinearitet, alltså en stark samvariation mellan två eller fler variabler. Detta kan leda till att det blir svårt eller omöjligt att urskilja vilken av variablerna som har effekt på den beroende variabeln (boendesituation), och resultaten blir därför inte signifikanta. Korrelationseffekter undersöks genom att testa korrelationerna mellan de oberoende variablerna (ursprung, inkomst, utbildning och vistelsetid) och korrelationskoefficienten för samtliga par av variabler räknas fram. Testet visade att ingen korrelationseffekt var hög nog att riskera att påverka regressionsanalysens resultat. Den högsta korrelationseffekten är mellan vistelsetid och nordensvariabeln vilket betyder att personer med ursprung i Norden har ett högt värde på vistelsetidsvariabeln och har därmed bott i Sverige länge. Eftersom effekten stiger till endast 0,492 är effekten inget som påverkar resultatet i regressionsanalysen.

Tabell 4.5 Ursprungs påverkan på boendesituation under kontroll för inkomst, utbildning och vistelsetid. Ostandardiserade b koefficienter, standardfel inom parentes.

Nordiskt ursprung	0,097 (0,260)	
Europeiskt ursprung	-0,006 (0,255)	
Utomeuropeiskt ursprung	-0,005 (0,254)	
Inkomst	0,135*** (0,016)	*** = $p < .001$ ** = $p < .01$ * $p < .05$. Källa: <i>Storstads-SOM 2003</i> .
Utbildning	0,055 (0,033)	<i>Kommentar:</i> Kontrollvariablerna inkomst, utbildning och vistelsetid kan påverka det egentliga sambandet som ursprung visade i tabell 4.1 och behöver därför kontrolleras bort. N anger antal svarspersoner. R2-värdet anger regressionens förklaringskraft, dvs. hur mycket av variationen i boendesituation som kan förklaras av de olika variablerna.
Vistelsetid i Sverige	0,011*** (0,003)	
Intercept	3,559*** (0,267)	
N	690	
R2 (justerad)	0,168	

Tabellen visar att under kontroll för inkomst och vistelsetid, är ingen av ursprungsvariablerna signifikanta. Detta betyder att påverkan på boendesituation som ditt ursprung har, inte är oberoende av din inkomst och hur länge du har bott i Sverige. Inkomst har störst påverkan (0,135) och därefter vistelsetid (0,011). Värdena är dock inte lika starka som de var när inkomst och vistelsetid testades enskilt, utan är svagare när de testas under kontroll för övriga variabler. Av tabellen kan slutsatsen dras att det är främst inkomst som påverkar hur människor bor i Göteborg och oberoende av inkomstnivån i ett hushåll, så spelar även vistelsetid in. Resultatet för utbildning är som i den bivariata analysen (tabell 4.3) icke-signifikant och man kan därmed påstå att utbildning inte ha någon påverkan på boendesituation.

5. Slutsats

Syftet med uppsatsen är att besvara frågeställningarna ”Påverkar människors ursprung hur deras boendesituation ser ut?” och ”Existerar den en etnisk hierarki på Göteborgs bostadsmarknad?”. Utifrån regressionsanalysen som baseras på Storstads-SOM, där samtliga variabler testas, ger inte de olika ursprungsvariablerna något utslag. Svaret på frågeställningarna är därför nej. För att påpeka att ursprung påverkar boendesituation behöver resultaten för de olika ursprungena vara signifikanta, vilka de inte är.

Resultaten i den bivariata analysen visar dock att inom tre av fyra modeller, står utomeuropeiskt ursprung för de mest negativa värdena, europeiskt för näst mest negativa värden och nordiskt ursprung för de minst negativa värdena. Dessa resultat kan gestaltas genom en trappa som står för boendesituation, där personer med utomeuropeisk bakgrund befinner sig längst ner, personer med ursprung i Europa ett steg upp, de med nordiskt ursprung ännu ett steg upp, och personer med svensk bakgrund högst upp. Dock visas samma resultat inte i regressionsanalysen och hierarkin är därför inte lika tydlig. Resultaten i den bivariata analysen visar dock att rasifieringsteorin har substans och är något som tillsammans med andra faktorer, som den allmänna debatten ser som mer givna, kan ha en viss påverkan på boendesituationen. Inkomst är en självklar påverkningsfaktor, och vistelsetid till viss del eftersom en längre vistelsetid till viss del underlättar boendekarriären. Framförallt visar analysen att det existerar skillnader mellan de olika ursprungsgrupperna vilket bör ge viss insikt i att samtliga invandrade personer i Sverige inte är en homogen grupp med lika villkor och möjligheter.

Något som kan påverka resultatet är att de olika ursprungsgrupperna som undersöks är för stora och varierade. Exempelvis ingår Afrika, Nordamerika, Sydamerika, Asien, Oceanien och Antarktiskt i variabeln för "icke-europeiskt ursprung", vilket är en mycket omfattande grupp som kan innehålla stora skillnader. Eftersom rasifieringsteorin bygger på synliga minoriteter är denna gruppering bristfällig eftersom människor med ursprung i exempelvis Nordamerika ofta inte är synliga minoriteter i Sverige. Mer tydliga resultat skulle kunna komma fram om man visste det exakta ursprungslandet eller världsdel. Eftersom Storstads-SOM innehåller en fråga om ursprung betyder det att ursprung är av intresse för undersökningen. Frågan skulle dock med fördel kunna vara mer specifik för att uppnå det eventuella syftet.

Man bör även komma ihåg att operationaliseringen av den beroende variabeln, boendesituation, kan ha påverkat resultatet. Boendesituationens komponenter är något som är konstruerade för denna uppsats och om andra faktorer av boendesituation skulle ha studerats, skulle möjligtvis resultatet kunna bli annorlunda. Dessutom genomfördes Storstads-SOM år 2003, sedan dess kan situationen i Göteborg ha genomgått stora förändringar. Exempelvis har den utomeuropeiska invandringen ökat i samband med Afghanistan- och Irakkriget, samt politiska oroligheterna och svält i Somalia. Således har den utomeuropeiska gruppen växt och kan ha förändrat situationen på bostadsmarknaden. En intressant idé skulle kunna vara att jämföra resultaten från denna studie med mer färsk statistik, men detta förutsätter att en ny undersökning likt Storstads-SOM genomförs.

Frågeställningen "*Existerar den en etnisk hierarki på Göteborgs bostadsmarknad?*" kunde ha blivit besvarad annorlunda om man istället undersökte geografiska boendemönster i Göteborg, på liknande samma sätt som Molina gjorde i Uppsala. Det finns då en chans att rasifieringsteorin skulle få större utslag. Dessutom skulle rasifieringsteorin med fördel kunna testas på hela Göteborg och resultatet skulle troligtvis då bli mer tydligt och skillnaderna starkare, eftersom de stadsdelar som var med i undersökningen till stor del består av en viss typ av bostäder. Detta kan ha haft en påverkan på resultatet eftersom de områden som deltog har mer likheter med varandra än vad de har med andra stadsdelar.

När forskare i framtiden gör olika typer av studier där ursprung är av intresse så bör inte alla invandrade personer behandlas som en homogen grupp, då den bivariata analysen visar skillnader mellan de olika ursprungsgrupperna. Därutöver kan en liknande studie som denna göras om det genomförs en liknande undersökning som Storstads-SOM och då kan dessa

resultat jämföras med de nya för att se om det finns några skillnader och om det skett några förändringar.

Avslutningsvis kan rasifieringsteorin utvecklas till att bli mer konkret och därmed även lättare att testa i undersökningar likt denna. Den kan med fördel även testas i andra kontexter, exempelvis på arbetsplatser eller i skolan. Ingen av de förklaringar till boendesegregation som har presenterats i uppsatsen bör användas som exklusiv förklaring som exkluderar andra. En viktig poäng som studien visar är att det är ett flertal olika faktorer som avgör och leder till de skillnader som finns i det svenska boendet.

Referenser

Publikationer

Andersson, Roger, Bråmås, Åsa, Hogdal, Jon (2009) *Fattiga och rika – segregationen ökar. Flyttningsmönster och boendesegregation i Göteborg 1990-2006*. Stadskansliet och Social resursförvaltning, Göteborg.

Andersson, Eva & Fransson, Urban (2008) *Från Babylon och Chicago till Fittja*, s. 85-118 i Lena Magnusson Turner (red.), *Den delade staden. Segregation och etnicitet i stadsbygden*. Umeå: Boréa Bokförlag.

Boverket (2007) *Etniska hierarkier i boendet. Lägesrapport om integration*. Karlskrona: Boverket.

Magnusson, Lena (red.) 2008, *Den delade staden. Segregation och etnicitet i stadsbygden*. Umeå: Boréa Bokförlag.

Molina, Irene (1997) *Stadens rasifiering. Etnisk boendesegregation i folkhemmet*. Doktorsavhandling Uppsala universitet Kulturgeografiska institutionen. Geografiska regionsstudier nr 32.

Molina, Irene (2008) *Stadens rasifiering. Etnisk boendesegregation i folkhemmet*. s. 51-83 i Lena Magnusson Turner (red.), *Den delade staden. Segregation och etnicitet i stadsbygden*. Umeå: Boréa Bokförlag.

Nordström Skans, Oskar & Åslund, Olof (2009) *Segregationen i storstäderna*. SNS Välfärdsrapport 2009. Stockholm: SNS Förlag.

Ombudsmannen mot etnisk diskriminering (2008) *Diskriminering på den svenska bostadsmarknaden*. DO:s rapportserie 2008:03.

Sand, Jimmy (2007) *Stockholm snart lika segregerat som Göteborg*. Stockholms Fria. Publicerad: Tisdag 28 augusti 2007

Statistik

Holmberg, Sören, Nilsson, Lennart, Weibull, Lennart. *Storstads-SOM 2003*. SOM-institutet, Göteborgs Universitet, 2003.

Tillgänglig genom Svensk Nationell Datatjänst, Göteborg, 2010

Bilaga: Enkätfrågor från Storstads-SOM 2003

**Fråga 27. Var någonstans har Du respektive Din far och mor huvudsakligen vuxit upp?
(Sätt ett kryss i varje kolumn)**

	Du själv	Din far	Din mor
Sverige	☐	☐	☐
Norden	☐	☐	☐
Europa	☐	☐	☐
Utanför Europa	☐	☐	☐

Om Du vuxit upp i ett annat land än Sverige, vilket år flyttade Du till Sverige?

Årtal:

Fråga 33. Hur bor du för närvarande?

- I lägenhet eller flerbostadshus I servicehus, ålderdomshem eller gruppboende
 I villa eller radhus

Utöver kök, hur många rum finns det i bostaden?

- 1 rum 2-3 rum 4-5 rum 6 rum eller fler

Fråga 34. Hyr eller äger Du eller någon i Ditt hushåll din nuvarande bostad?

- Hyr bostaden Äger bostaden

Fråga 46. Vilken skolutbildning har Du? Om Du ännu inte avslutat Din utbildning, markera då den typ av skola Du just nu går i.

- Ej fullgjort grundskola Gymnasium, folkhögskola eller motsvarande
 Grundskola eller motsvarande obligatorisk skola Studier vid högskola/universitet
 Examen från högskola/universitet

Fråga 61. Hur många personer delar Du din bostad med?

Vuxen/vuxna personer (personer 20 år eller äldre):

Barn:

Fråga 65. Var vänlig sätt ett kryss i den ruta som motsvarar den ungefärliga sammanlagda årsinkomsten för samtliga personer i Ditt hushåll före skatt (pension och studiemedel ska också räknas in i den ungefärliga årsinkomsten).

100.000 eller mindre

101.000-200.000

201.000-300.000

301.000-400.000

401.00-500.000

501.000-600.000

601.000-700.000

Mer än 700.00